

2003090022

7708; 9310

Vegagerðin
Hreinn Haraldsson, framkvæmdastjóri þróunarsviðs
Borgartúni 5 og 7
105 REYKJAVÍK

Reykjavík, 12. nóvember 2003

/--

Efni: Hringvegur - Jarðgöng undir Almannaskarð, sveitarfélaginu Hornafirði. Ákvörðun um matsskyldu

Vísað er til erindis Vegagerðarinnar dags. 4. september 2003 þar sem Skipulagsstofnun er tilkynnt gerð jarðganga undir Almannaskarð, sveitarfélaginu Hornafirði, samkvæmt 6. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum og lið 10 b í 2. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits sveitarfélagsins Hornafjarðar og Umhverfisstofnunar.

Umsagnir bárust frá sveitarfélaginu Hornafirði með bréfi dags. 3. nóvember 2003 og Umhverfisstofnun með bréfi dags. 23. september 2003.

Frekari upplýsingar og svör bárust frá framkvæmdaraðila með bréfum dags. 29. september og 12. nóvember 2003.

FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARAÐILA

Fyrirhuguð framkvæmd

Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að heildarlengd vegar og jarðganga verði um 5,4 km. Þar af 2,7 km endurbætur á núverandi vegi, 1,4 km nýbygging og 1,3 km jarðgöng með vegskálum. Jarðgöngin verði tvíbreið með 6,5 m breiðum vegi. Göngin verði 1170 m og vegskálar 170 m og gert sé ráð fyrir að úr göngunum komi um 85.000 m³ af efni sem allt verði nýtt í nýjan veg af vegflokki C1. Vegurinn verði 7,5 m breiður og hönnunarhraði 90 km/klst en 70 km/klst í göngunum. Mestu fyllingar verði nálægt gangamunna að sunnanverðu, allt að 10 m háar og vegstæðið þar allt að 70 m breitt. Efnisþörf verði um 280.000 m³ og efni að miklu leyti fengið úr göngunum og skeringum en úr námum verði teknir um 68.500 m³. Framkvæmdaraðili geri ráð fyrir að framkvæmdir hefjist í byrjun árs 2004 og ljúki í byrjun árs 2005. Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að markmið framkvæmdarinnar sé að bæta vegasamband og auka umferðaröryggi á Hringvegi um Almannaskarð en núverandi vegur sé með 16% halla í brattri skriðu, þar sem hálka að

vetrarlagi og grjóthrun allt árið geti gert hann að farartálma.

Efnistaka

Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að efnistaka verði á þremur stöðum. Úr námu 1, Fjarðará, verði teknir um 17.000 m³ af fyllingarefni, efni í efra burðarlag og í grjótvörn. Náman sé á gróðursnauðum áreyrum ofan brúar, áin muni með tímanum eyða ummerkjum eftir efnistöku og verndargildi teljist lágt. Úr námu 2, Friðsæld, verði teknir um 28.000 m³ af fyllingarefni en náman sé útvíkkun á opinni námu í skriðum sunnan Skálatinds sem hafi verið aðalefnistökusvæði fyrir uppbyggingu á Höfn síðustu áratugina og muni fyrirhuguð efnistaka því breyta núverandi ásjáð svæðisins takmarkað. Svæðið teljist hafa meðal verndargildi, það er að jarðmyndanir hafi lágt verndargildi en séu áberandi frá fjölförnum stöðum. Úr námu 3, sem sé opin náma í skriðum við Sellæk austan Almannaskarðs, sé gert ráð fyrir að taka um 23.000 m³ af fyllingarefni og teljist jarðmyndunin hafa lágt verndargildi.

Landslag, jarðmyndanir og sjónræn áhrif

Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að helstu áhrif á landslag verði við gangamunnann að sunnan vegna allt að 10 m hárra fyllinga og skeringa í skriðuna neðan skarðsins fyrir vegskála. Núverandi vegur muni sjást áfram þar sem ný veglína víki frá honum en með því að fella vegskála að nánasta umhverfi minnki sjónræn áhrif framkvæmdanna.

Náttúruminjar

Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að framkvæmdasvæðið liggi nálægt tveimur svæðum á Náttúruminjasrá það er Skarðsfirði, sem nær yfir fjörur, grunnsævi, eyjar og sker og fjallendið utan Skarðsdals, þar sem vísað er til fagurs fjallendis með margvíslegum bergtegundum.

Gróður, fuglar og votlendi

Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að við gróðurathugun á framkvæmdasvæðinu vorið 2003 hafi ekki fundist sjaldgæfar plöntur eða plöntur á valista. Þar sem fyrirhugaður vegur muni víkja út af núverandi vegi fari hann að mestu um tiltölulega ógróið land. Sunnan Almannaskarðs muni vegurinn liggja að nokkru um gróið land og á um 300 m kafla á fyllingu í jaðri votlendis neðan núverandi vegar. Ekki er talið að framkvæmdin muni hafa teljandi áhrif á gróðurfur á því svæði. Við könnun á fuglalífi á svæðinu vorið 2003 hafi ekki fundist sérstæðir fuglar í nágrenni framkvæmdasvæðisins en töluvert fuglalíf sé í votlendu neðan við vegstæðið. Talið sé að framkvæmdin muni ekki raska fuglalífi en geti haft óveruleg, tímabundin áhrif meðan á framkvæmdum standi. Vegagerðin muni stuðla að endurheimt votlendis í stað þess sem raskast en staðsetning hafi ekki verið ákveðin.

Fornleifar

Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að skráðar fornleifar á svæðinu séu þrjár en þær séu ekki taldar í hættu. Fornleifar verði kynntar í útboðsgögnum og þær sem séu innan 100 m frá miðlínu vegar verði merktar og tekið fram við verktaka að varast beri allt rask í nágrenni þeirra. Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila, þ.e. bréfi Fornleifaverndar

ríkisins dags. 5. ágúst 2003, kemur fram að Dys kunnir að vera í hættu við framkvæmdirnar og ef nauðsynlegt reynist að raska henni þurfi fyrst að fara fram rannsókn forleifafræðings. Þá kemur fram í fylgiskjalinu að skammt frá vegamótum Stokknesvegur og núverandi vegur um Almannaskarð sjáist glögglega móta fyrir veghleðslu sem sé að mati Fornleifaverndar ríkisins vert að varðveita.

Samræmi við skipulag

Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að göng undir Almannaskarð séu í samræmi við Aðalskipulag sveitarfélagsins Hornafjarðar 1998 -2018 svo og námur í Friðsæld, í aurkeilu í skriðu sunnan Almannaskarðs og neðan brúar í Fjarðará. Við framkvæmdina sé fyrirhugað að taka efni úr þessum námum með þeirri breytingu að úr farvegi Fjarðarár verði efnið tekið ofan brúar.

ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA

Almennt

Bæjarráð Hornafjarðar og Umhverfisstofnun telja að framkvæmdin muni ekki hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér og skuli því ekki verða háð mati á umhverfisáhrifum.

Jarðmyndanir og landslag

Í umsögn Umhverfisstofnunar er bent á að gera verði áætlun um efnistöku og frágang efnistökusvæða samkvæmt lögum um náttúruvernd. Nauðsynlegt sé að endurskoða afmörkun fyrirhugaðs vinnslusvæðis í námunni Friðsæld þar sem miðað verði við að það fylgi lögun skriðunnar og efni tekið hærra, en grynna, en ráðgert sé samkvæmt framlögðum tillögum til að auðvelda frágang að efnistöku lokinni.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að Vegagerðin muni gera áætlanir um efnistöku og frágang á námusvæðum og sé unnið að því í samráði við Sveitarfélagið Hornafjörð og einnig muni verða leitað samráðs við Umhverfisstofnun. Sveitarfélagið hyggist nýta námuna í Friðsæld í nánustu framtíð og því þurfi að taka tillit til þeirrar vinnslu þegar komi að frágangi efnistökusvæðisins. Vegagerðin taki hins vegar jákvætt í tillögur Umhverfisstofnunar um vinnslu námunnar og muni leitast við að vinna námuna hærra og halda skriðuforminu á efnistökusvæðinu, en það verði skoðað í samræmi við breytt efnismagn.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að stofnunin telji að þó sjónræn áhrif framkvæmdarinnar verði töluverð, vegna fyllinga og skeringa, sé ekki um að ræða umtalsverð umhverfisáhrif. Mikilvægt sé að jarðraski verði haldið í lágmarki, framkvæmdasvæðið verði þröngt skilgreint og að vandað verði til frágangs að verki loknu.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að öll umferð við framkvæmdina utan vinnusvæðis verði óheimil og lögð áhersla á að verktaki valdi ekki óþarfa landspjöllum. Frágangur verði unninn í samráði við landeigendur og eftirlitsráðgjafa Umhverfisstofnunar og í útboðsgögnum verði greint frá hvernig haga skuli frágangi náma, vegkanta, fyllinga og vegskeringa.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að framkvæmdin muni ekki raska fjörum eða leirum Skarðsfjarðar en hins vegar berglögum í fjallendinu utan við Skarðsdal og muni því hafa áhrif á sérstakar jarðmyndanir, en þó verði áhrifin ekki umtalsverð.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að áhrif á jarðmyndanir verði á þóleifbergslög, sem

séu að mestu hulin af jökuluðningi og skriðum og mjög algengar jarðmyndanir, en ekki áhrif á granófýr - og gabbróinnskotin í Vestra-Horni sem mest auki á verndargildi svæðisins.

Gróður, fuglar og votlendi

Í umsögn Umhverfisstofnunar er bent á að æskilegt sé að veglínan liggi eins nálægt núverandi vegi og kostur er til að hlífa gróðri, fuglalífi og votlendu sunnan núverandi vegar sunnan Almannaskarðs.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að hönnun vegarins miðist við að raska sem minnstu af votlendu án þess að skerða öryggi vegarins. Sjónlengd og bratti í jarðgöngum ráði mestu um að ekki var talið gerlegt að færa veglínu nær núverandi vegi en þegar hefur verið gert. Jafnframt muni Vegagerðin stuðla að endurheimt votlendis í stað þess sem raskast.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Um er að ræða gerð um 1,17 km langra jarðganga undir Almannaskarð í sveitarfélaginu Hornafirði og lagningu um 4,2 km langra aðkomuvega að þeim. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu samkvæmt 6. gr. og lið 10 b í 2. viðauka í lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Bygging jarðganga og nýlagning aðkomuvega ásamt efnistöku mun hafa í för með sér nokkuð raks á jarðmyndunum og ásynðarbreytingar á landslagi. Skipulagsstofnun telur námuna í Friðsæld vera í áberandi skriðu í fjallsrótum og því æskilegt að draga sem mest úr sjónrænum áhrifum efnisvinnslu þar. Umhverfisáhrif af efnistöku úr farvegi Fjarðarár eru talin minniháttar þar sem áin muni má út ummerki um efnistöku. Framkvæmdaraðili leggur áherslu á að halda öllu jarðraski innan tilgreinds vinnusvæðis og að gerð verði skýr grein í úboðsgögnum um hvernig standa beri að frágangi alls jarðrasks á framkvæmdasvæðinu. Skipulagsstofnun telur að áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar á jarðmyndanir og landslag verði ekki veruleg og draga megi úr þeim áhrifum með þeim aðgerðum sem kynntar eru í greinargerð og svörum framkvæmdaraðila.

Skipulagsstofnun telur að sunnan Almannaskarðs hafi við staðsetningu vegarins verið tekið tillit til þess að hlífa þarf votlendi og gróðri sem mest en án þess að skerða öryggi vegarins. Skipulagsstofnun telur að framkvæmdin komi ekki til með að hafa veruleg áhrif á gróður, fuglalíf og votlendi.

Skipulagsstofnun tekur undir það sem fram kemur í bréfi Fornleifaverndar ríkisins, í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila, um að ef nauðsynlegt reynist að raska Dys við Skarðsgötu þurfi fyrst að fara fram rannsókn fornleifafræðings og að vert sé að varðveita veghleðslu skammt frá vegamótum Stokknesvegur og núverandi vegar um Almannaskarð ef þess er nokkur kostur. Skipulagsstofnun telur að framkvæmdin komi ekki til með að hafa veruleg áhrif á fornminjar.

Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu, umsagnir og svör framkvæmdaraðila við þeim. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að gerð jarðganga undir Almannaskarð í Sveitarfélaginu Hornafirði sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun vekur athygli á því að framkvæmdin er háð framkvæmdaleyfi Sveitarfélagsins Hornafjarðar skv. 27. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.b. Framkvæmdin er í samræmi við staðfest Aðalskipulag Hornafjarðar 1998 - 2018 og getur sveitarfélagið veitt framkvæmdaleyfi á grundvelli aðalskipulagsins. Áður en framkvæmdaleyfi er veitt þarf framkvæmdaraðili að leggja fram áætlun um efnistöku sbr. 48. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd, þar sem m.a. er gerð grein fyrir frágangi efnistökusvæða sbr. 49. gr. laganna.

Samkvæmt 6. gr. laga nr. 106/2000 má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 12. desember 2003.

Hólmfríður Sigurðardóttir

Þóroddur F Þóroddsson

Afrit.

Umhverfisráðuneytið, Sveitarfélagið Hornafjörður, Fornleifavernd ríkisins og Umhverfisstofnun